

החברותא

החברותא במאנן פנימי לחברים גליון מס 281 בס"ד ערש"ק פר' קרח (סנהדרין) כ"ו סיון תשס"ו

פנינים יקרים

ויקח קרח (פ"א, א) לקח מקח רע לעצמו (סנהדרין קט) קרח היה ראוי להיות מנהיג בישראל הרי הוא מיוחס עשיר וחכם אבל זה שלקח את עצמו הוא בעצמו רצה ליטול את הנשיאות זה המקח הרע כי אין אדם נוטל גדולה לעצמו. (הרה"ק ר"ב מפשיסחא)

ויקח קרח (פ"א, א) רש"י פרשה זו יפה נדרשת, בדרך מליצה יש לומר דהנה יש עבירות שהיו עושים בימי קדם והיום אינה נדרשת כגון עבודה זרה ואביזוריה, אבל העבירה הנקראת מחלוקת נדרשת מאז ועד עתה באותו יופי ר"ל... (ברכת טוב)

ויקח קרח (פ"א, א) לקח מקח רע לעצמו (סנהדרין קט) מדויק היטב הלשון לעצמו כי רק לעצמו היה זה מקח רע דהא נענשו, אבל לאחרים מעשה זה גרם שיצא קדוש ה' גדול כי בנוסף לצורת ענישתם נתברר גם שהכהונה לאהרן, כן הוא הדרך בכל דבר ודבר.

ויקומו לפני משה (פ"א, ב) כך דרכה של מחלוקת, יחידים מכריזים על המחלוקת ואח"כ מצטרפים ההמונים, כן בפרשת קרח תחילה ויקומו יחידים- לפני משה ומיד ואנשים מבני ישראל הצטרפו אליהם רבים מישראל. (אור עולם)

כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' (פ"א, ג) כאשר בתוכם ה' אם אינם מבלימים חסידותם אלא מחזיקים אותם בפנימיות הלב סימן שכולם קדושים, על מדרגה נעלה זו נאמר ובקרב קדושים תתהלל כי מחזיקים את הקדושה בקרב הלב. (מלין חתני)

וישמע משה ויפל על פניו (פ"א, ד) איתא בגמ' מלמד שחשדוהו באשת איש (סנהדרין קי) בוא וראה מה כח המחלוקת המאפשרת לחשוד במשה רבינו שעלה למרום והגיע ל-מ"ט שערי בינה. כי כשיש איזה 'נגיעה' הכל אפשרי. (פלגי מים)

בוקר ויודע ה' את אשר לו (פ"א, ה) מכאן אנו למידין יסוד איך לנהוג כשנקלעים בתוך מחלוקת לדחות את ההחלטה לפרק זמן נוסף, משה ביקש לדחות עד בוקר כדי לתת שהות לאנשים לחשוב בהיותו בביתו בין בני ביתו, ואמנם אין בן פלת הצילתו אשתו.

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו (פ"א, י"א) נאמר (תהלים קי) ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה', המענות על האחים הקדושים הפוכים זה מזה למשה באים בטענות מדוע אתה עוסק כל הזמן בתורה ויושב אהל אתה צריך להיות במחנה אתנו ביהר. ולאהרן באים בטענה מדוע אתה כל הזמן מעורב בין הבריות הייה קדוש ה', ככה נראים בעלי המחלוקת....

וישלח משה לקרא לרתן ואבירים (פ"א, י"ב) אמרו חז"ל (סנהדרין קי) מכאן שאין מחזיקין במחלוקת שהיה משה מחזיר אחריהם, הלשון אין מחזיקין במחלוקת מורה שהדרך הטובה ביותר כשיש מחלוקת לא להתחיל מיד בהשכנת שלום אלא לתת למחלוקת לדעוך ... ודו"ק. (דברי חכמים)

כי תשתרר עלינו גם השתרר (פ"א, י"ג) בכח המחלוקת טענו שלא זו כלבר שאתה משתלט עלינו אלא אתה משליט גם אחרים עלינו.

לא חמור אחד מהם נשאתי (פ"א, ט"ז) כאשר מאשימים שלוחי הצבור בעריצות והשתלטות הסימן המובהק לנאמנות הוא בזמן ששלוחי הצבור נוהגים בנקיון כפים וזה מה שאמר משה רבנו.

ולא הרעותי את אחד מהם (פ"א, ט"ז) דרכם של עריצים שמקרבם את אנשים הקטנים מהם ומרחקים את מי שגדולים וחשובים מהם, אבל משה הענו מכל אדם לא כך היה, לא הרעותי את אחד מהם עם כולם נהגתי כערכם ולא פגמתי בכבודם של אף אחד.

ויקהל עליהם קרח (פ"א, ט"ט) מדרש תנחומא: ויקהל עליהם קרח בדברי ליצנות. כך טיבם של כל בעל מחלוקת מדור דור כאשר אין להם דבר ממשי כמה להאשים הם מתחילים בדברי ליצנות ...

ויקם משה וילך (פ"א, כ"ה) אמר רב אשי מלמד שאין מחזיקין במחלוקת (סנהדרין קי), במחלוקת שמאי והלל כתוב שמאי והלל ובמחלוקת קרח על משה כתוב קרח ועדתו (אבות פ"ה) כי באמת משה לא היה צד במחלוקת בכל עת הלך אליהם לפייסם כי אין מחזיקין במחלוקת. (הרי"ל)

שיחת הרא"ה ז"ע"א ע"ה ב"ה תשל"ב (לפנות באקר). נכתב ע"י הר"פ כפ' הבנות.

ההרגל מול הפחד

כשיש לאדם כאבים מאיזה מכה שקיבל, נראה לאדם שהכאבים קשורים ישירות למכה שקיבל. אבל האמת אינו כן, יכול להיות אחד שיהיו לו פצעים גדולים ולא יהיה לו כל כך הרבה כאב ויכול להיות אחד שכמעט ולא רואים עליו כל פצע וחבורה ובכל זאת הכאבים שלו יהיו כ"כ גדולים וחזקים עד שלא יוכל להרדם מרוב כאבים וגם יהיה ניכר על פניו איך שנושך את השפתיים מרוב כאבים. המקור והשורש של הכאבים אינם תלויים בגוף המכה אלא בחשיבה של האדם איך לקבל ואיך להתיחס למכה.

החשיבה המנחה את האדם בחייו לטוב ולמוטב נקרא "פחד". המקור של הפחד בא מהחשיבה המעמיקה של האדם כשהוא בוחר ממה לפחד וממה לא לפחד. כך שבעצם הפחד נמצא בשליטה בחשיבה ובבחירה של האדם. וכאשר בוחר לפחד מהכאבים אזי הכאבים חזקים ללא נשוא וכאשר בוחר לפחד ממהו אחר אזי הפחד מהכאבים נחלש ואתו נחלש הסבל והכאב. והכאבים עוברים למשהו אחר.

ניתן לשים לב ולראות ש"פחד" אינו בדוקא מכאבים פיזיים, הפחד מקיף את כל חלקי החיים ממכות שעלול לקבל ועד לפחד שמא לא יצליח באיזה עסק או שמא לא יצליח באיזה מבחן. כך שהפחד אינו מתעלם מכל חלקי החיים. עוד ניתן לשים לב שהפחד ממה שלא מכיר יותר גדול ממה שמכיר. לשם דוגמא אנשים שלא היו אף פעם בבית הסוהר ולא נתקלו אף פעם בשוטר ואף פעם לא היו צריכים להיות בבית משפט ולעמוד בפני שופט. אותם האנשים מפחדים משוטר יותר ממי שכבר ביקר בבית הסוהר ונתקל בשוטר והיה בבית משפט. לגביהם יתכן שהבית ובית הסוהר זה דבר אחד. הרי שהפחד אינו מציאות פיזי אלא תוצאה מחשיבה מעמיקה של האדם ותוצאה ישירה של בחירת האדם איך להתיחס לגורמים הסובבים אותו ולהרגלים.

כלל הדבר אשרי אדם מפחד תמיד (משלי כח), עצם הפחד מוכיח שמדובר באדם עם ערכים שהוא בעל מחשבה שהוא רציני ומתיחס לחיים בכובד ראש. ככל שהפחד מנחה את האדם, כך מסוגל האדם להנחות את חיי היום יום מבלי שיעבור כאבים ויסורים של ממש כי האדם דרך הפחד שלו מוכיח שכואב לו זה שאינו מסודר, יותר ממכה שקיבל. כמו כן הפחד שמא ייכשל באיזה עבירה מכבידה עליו יותר מהפחד שמא יפסיד איזה סכום כסף או שקיבל איזה מכה ויסבול יסורים נוראים. ומכיון שהאדם אינו יכול לחיות עם שני פחדים בבת אחת, לכן בכל רגע ורגע עסוקה המחשבה והבחירה של האדם לשדר לפחד ולהודיע לו ממה עליו לפחד. והפחד ממלא שליחות המחשבה והבחירה בנאמנות ומיצר סבל וכאב מכל מיני מצבים שעובר על האדם ממצוקות כספיות ועד מצוקות רגשיות, מכאבים גופניים ועד לבעיות נפשיות, כך שלא הגורמים החיצוניים הם הקובעים מה נחשב לסבל אלא התחושה הפנימית.

אחד הדברים החשובים המסוגלים להטות את הפחד ולהקל על הסבל הוא 'ההרגל'. הקב"ה הכניס בטבע כח של "הרגל" נעשה טבע שני". וכשנעשה טבע שני אין לפחד שליטה. כאילו שהיא בריאה בפני עצמה המוגנת מהשפעת הסבל והיסורים, כי הפחד אינו שולט במקום שיש הרגל. אנו יכולים לראות אנשים שגרים במקומות מסוכנים וניתן לראות אנשים שעוסקים בדברים מסוכנים. וככל שהתרגלו בכך הפחד שלהם פוחת מפני שהפחד אינו שולט על דבר שהתרגלו בה. הסיבה שההרגל מוציא את האדם מהשפעת הפחד הוא בגלל שבעצם הקב"ה ברא את העולם במדת החסד כמש"כ (תהלים פט) עולם חסד יבנה, וכשהאדם מוקף בחסדים, מטבע הדברים שמעדיף יותר

שנה זאת אומרת שהיה לו הרגל של שמונים שנה וזה בודאי הרבה מאד. ובכל זאת בסוף נעשה צדוקי מכאן שיש לפחד מכל מצב (עיי' ברכות כט).

ברור שכל זמן שלא נגיע לגאולה השלמה לביאת המשיח ולמקדש השלישי עדיין יש לפחד שליטה על האדם וכל זמן יחפש הפחד איזה העדפה שדרכו יביא את האדם לידי סבל ומצוקה. ואפילו אם זכה האדם להגיע להרגלים חשובים בחיים ששם הפחד אינו שולט ויש לו שלווה ושקטות. מכל מקום מהפחד לא יצא ומהסבל והמצוקות לא ישתחרר לגמרי. השאלה תהיה רק איזה סבל הפחד יעדיף לבחור. לכן לא די בזה שיתאמצו להיות בהרגלים מחודשים. אלא עלינו להיות דבוק אל מציאות השי"ת בתכלית הדבקות. ובמיוחד בזה שצריכים תמיד להשאר בפחד ממציאותנו ואל תאמין בעצמך עד יום מותך כנ"ל.

הרא"ש זיע"א לאחר הפסקה קצרה המשיך ואמר: יש מציאות של הרגל נעשה טבע שני ויש מציאות של אשרי אדם מפחד תמיד. עלינו לדעת שלמרות שלהרגל יש ערך גדול שנעשה טבע שני ודוחה את הפחד. מכל מקום הערך של אשרי אדם מפחד תמיד הוא ערך נעלה ואין דומה לו. כי הכח של הרגל נעשה טבע שני הוא בעצם כח בטבע שהקב"ה הטביע ולכך גם אומות העולם יכולים להשתמש בכח זה על מנת לשנות מצבים בהליכות החיים. אבל אם מטרתנו לתקון העולם הדרך הוא אשרי אדם מפחד תמיד ובכח הפחד התמידי להכיר בבירור שלית לי מגרמי כלום ושהכל מציאות הוי' ברוך הוא ובוזה להיות דבוק אליו יתב"ש בתכלית הדבקות אז הפחד יהיה שלא לאבד את דבקותנו בבורא יתברך שמו.

לפי"ז נוכל להבין את ההבדל בין מסירות נפש של עם ישראל ההולכים בדרך ה' בהנחית גדולי ישראל למסירות נפש של אומות העולם.

לחיות חיים שלווים ושקטים ולהמצא בתחושה הנעימה של כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. זה שאינו מתאפשר לאדם להיות בתחושה של שלווה ונעם הוא בגלל הפחד שתוקף אותו ומכניסו לתחושה של סבל ויסורים, לחצים ודמיונות. אך כאשר האדם הרגיל את עצמו להיות קבוע באחד מסדרי היום או להיות רגיל בפעולה מסוימת אזי ההרגל יוצר מציאות חדשה השולטת על השפעת הפחד. וזה מה שאומרים הרגל נעשה טבע שני, כאשר הפחד עבר למשהו אחר מתגלה דבר ברור ומענין שאותו אדם כאשר היה עד להרגל בסבל ובכאב בלתי ישוער ובגלל הסבל לא היה יכול לישון בלילות ולא היה יכול להסיח את דעתו במשהו אחר והנה לאחר שהרגל את עצמו אינו מרגיש כלל בכאב ובסבל והרי הוא כאלו לא היה. והוא מפני שההרגל שנעשה טבע שני נושא אתו את השקטות והשלווה האמונה והתקווה שהוא החיים האמיתיים המושפע מבורא העולמים. ובוזה דוחה הַפְּחָד את הפחד.

אליבא דאמת האדם צריך תמיד להיות בפחד לקיים מה שנאמר אשרי אדם מפחד תמיד. ואפילו כשזוכה להכנס למצב של הרגל ולהיות בשלוה ובשקטות בכ"ז אין לו להשתחרר מהפחד. כי אם לא יקיים את מה שנאמר אשרי אדם מפחד תמיד עלול האדם לאבד את התקשרות בורא כלל, ויכניס את עצמו למה שמוגדר עולם הטבע כך שלאט לאט יאבד קשר עם הבורא, ובסוף הפחד השולט בכח חטא אדה"ר והלאה ישתלט עליו לארכו ולרחבו ויתפשט על כל מציאות האדם ממש כמו שאמר דוד המלך (תהלים לח) אין מתום בבשרי מפני זעמד. על כן תמיד לקיים אשרי אדם מפחד תמיד ואפילו במקום שההרגל הצליח לדחות את הפחד ולהשליט את השלוה והשקטות בכל זאת לפחד שמא יצליחו לדחות את ההרגל כדרשת חז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מותך (אבות ב) וראיה מיוחנן כהן גדול ששימש בכהונה שמונים

מפחד תמיד. שהמסירות נפש אינו בכח ההרגל כלל. בודאי צריכים להפריד בין אלו שהורגלו ללכת בדרכים מסוימים עד שמוכנים למות למען האינטרס שלהם לאלו שמפחדים תמיד והם נהרגים בגלל שהם נהרגים ולא בגלל שהורגלנו להיות במסירות נפש.

הרא"ש זיע"א הביא דוגמא מרבי יוחנן בן זכאי שבכה לפני פטירתו ואמר איני יודע להיכן מוליכין אותי וא"כ בודאי ריב"ז לא התכוון להסתלקותו בכח ההרגל של כל ימי חייו, כי את כל ימי חייו עבר בקיום הפסוק אשרי אדם מפחד תמיד ולכך גם בפטירתו פחד שאינו יודע להיכן מוליכין אותו ובפחד כזה מסר את נפשו להשי"ת בעת הסתלקותו. מסירות נפש כזאת נקראת קדוש שם שמים אפילו שלא נהרג על ידי גויים אלא עלה למרומים כדרך העולם.

(- האשכנזי יב"א 305 -)

דלכאורה ענין זה צריך ביאור הלא מצינו מסירות נפש גם אצל אומות העולם. מצינו גויים המוכנים להשרף למען ההגיון מה שהם הוגים ולמען האמונה הטפשית מה שהם מאמינים וא"כ מהו גדלות של המומתים על קדושת השי"ת מקרב עם ישראל. אלא שאצל אומות העולם מה שהולך להשרף הוא בכח ההרגל הנעשה אצלו כטבע שני ובזה דחה את ה"פחד" מהסבל והיסורים שיהיה לו בעת שיהיה נשרף. וגם ההרגל שמביא אותו לחשוב על גן עדן לפי דמיונותיו, בכוחו לדחות את הפחד למשהו אחר ולכך בשעה שהוא נשרף אינו נמצא בפחד כלל אדרבה הוא נמצא בהשלמת התענוג. משא"כ מקדשי שם שמים מכרם בית ישראל הנהרגים הנשחטים והנשרפים על קידוש השם אינם מקדשי שם שמים בכח ההרגל. אנשים הללו מקיימים בתמידות את מאה"כ אשרי אדם

שהשמחה במעונם

הר"ר מנחם יהושע רובינפלד ומשפ' להולדת הנכדה

הר"ר אהרן רובינפלד ומשפ' להולדת הבת

הר"ר ישעי' בורנשטיין ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר יעקב עמית ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר אמנון כוהר ומשפ' להולדת הנכד

הר"ר ישראל עמית ומשפ' להולדת הבן

הר"ר משה הרשטיק ומשפ' לאירוס' הנכדה

הר"ר חיים אלעזר הרשטיק ומשפ' לאירוס' הבת

הר"ר משולם מורגנשטרן ומשפ' לנישואי הבן ולאירוס' הבת

הר"ר אריה גפני ומשפ' לנישואי הבן

י"ל ע"י
משרכת החברותא
רח' שיני 3

02 - 5829688 ☎

02 - 5325477 :פקס

ת.ד. 5080

ירושלים 91050

